

Hana Svobodová s čerstvě vylihnutou karetou.

Hana Svobodová:

Zachránila jsem karet obro

Víte, které stvoření obývá planetu Zemi už přes 100 milionů let? Želvy. Přežily i dinosaury, ale jejich největším nepřítelem je člověk. 23. 5. mají svůj světový den a mnohé z nich ho mohou slavit právě díky české biologce Haně Svobodové (30), která chrání v Indonésii karety obrovské a pravé.

Text: Jindřich Bič
Foto: profimedia.cz

Už dva roky se potýká s tím, že právě kvůli jídlu zloději kradou vajíčka tohoto celosvětově kriticky ohroženého druhu a prodávají je do restaurací v Číně či Singapuru jako lahůdku. Mohou se prý vařit, jak dlouho chcete, a budou vždycky mít konzistenci jako

vajíčka naměkko. Jenže vajíčka nejsou to jediné, po čem lovci želv baží. Chytají je kvůli masu do želvích polévek, vycpávají je či je zbavují brutálním způsobem jejich krunýřů, ze kterých potom vyrábějí suvenýry. Tomu se snaží sympatická Češka od roku 2014 zamezit.

Opuštěný ostrov

Co ale vedlo usměvavou brunetu k tomu, zbavit se komfortu evropské civilizace, odcestovat na neobydlený ostrov v Berau v severovýchodní části Bornea, kde čtrnáct

dnů v měsíci žije se čtyřmi spolupracovníky v jednom dřevěném domě bez možnosti jakéhokoliv spojení s okolním světem?

Živí se tam převážně pikantní rýží, občas si uloví ryby, krevety a někdy se potýká s mravenci, šváby či pavouky. Jediná doprava na ostrov je pronajatá loď, která ji tam zaveze, odpluje a vrátí se až za týden. Pokud by se Svobodové cokoliv stalo, musela by týden čekat, až se dostaví pomoc. Ani tato hrozba jí však neodrazuje od toho, pomáhat a zachraňovat stvoření s krunýřem.

Dětství

Želvy milovala už jako malá, v šesti letech dostala svoji prv-

ní, a když studovala Přírodovědeckou fakultu UK obor biologie, rozhodla se dělat diplomovou práci na téma kožatka velká, což je největší želva na světě, která měří dva metry a dosahuje hmotnosti až 800 kilo.

„Inspiroval vás snad film Hledá se Nemo?“ podívali se profesori, když chtěla psát o mořských tvorech. Ona jim však dokázala, že to myslí vážně. Odjela na nejjihnější ostrov v Irsku, kde si vytvořila pozorovací stanoviště na skále, a po dva měsíce dalekohledem i teleskopem počítala, kolik tam připluje želv.

Kožatky velké jsou ohroženy v Indic-

kém a Tichém oceánu, ale v Atlantiku, kde je Svobodová pozorovala, už probíhá ochrana. To karetám hrozí zánik celosvětově. „Mají smůlu, že se vyskytují v rozvojových oblastech, kde lidé nemají moc peněz, ale vlastní televizi a vidí, jak my v Evropě prosperujeme. Máme zděné domy a auta a oni by chtěli to samé. Proto se snaží vydělávat na želvách,“ říká Svobodová.

Školky

Jelikož v Indonésii se vyskytuje šest ze sedmi celosvětových druhů mořských želv, odjela na Sumatru, kde

Pokračuje na str. 14-15

*Každý den připluje na
neobydlený ostrov klást vajíčka
až čtyřicet želv.*

už tisíce vských

*Potápěči v Indonésii se i díky
Svobodové mohou nadále
setkávat s těmito úžasnými tvory
osobně a pozorovat je v jejich
přirozeném prostředí.*

studovala indoněštinu. Diplomku o Irsku psala v angličtině a závěrečnou práci zase v indoněštině. Obojí o želvách.

Ochrana

Poté dostala nabídku z německo-švýcarské organizace pro ochranu želv, která potřebovala někoho, kdo by jim v Indonésii dělal jazykového prostředníka. „Protože jsem chtěla dělat se želvami, kývla jsem na to. Takže Němcům dělám v Indonésii účetnictví a posílám jim zprávy o tom, co je nového. Čtrnáct dnů se snažím být na ostrovech, chráním želvy, potom týden učím ve školách a školách na obydlených ostrovech o tom, proč je důležité, aby želvy zůstaly živé. Ostrůvků je tam pět. Dva obydlené a tři neobydlené. Jeden chrání vláda a ty dva neobydlené chráníme my,“ říká bioložka. A jak tato ochrana vypadá?

Baterka

„Každý den připluje na ostrov klást vajíčka třicet až čtyřicet želv. Nejdříve hledají místo, jak daleko mají jít, aby vajíčka neodnesl příliv. Poté během dvou hodin vyhrabou zadníma nohama metr hlubokou jámu a do ní vajíčka nakladou,“ říká Svobodová.

Kvůli tomu vypadají pláže jako vojenská cvičiště. Samá díra. Po naklazení vajíček želva odchází do vody. V tu chvíli však už k ostrovu připlouvají lodě se zloději, aby hnízda vyplenili. Naštěstí jsou tu rangeri a Svobodová.

„Kolikrát stačí na blížící se zloděje posvítit baterkou a oni utečou,“ říká. Snůšek neboli želvích hnízd je ale tolik, že by je nedokázali chránit všechny, proto celou noc vajíčka vyhrabávají a přenášejí třeba jenom o dvacet metrů dál do lesa, nahází na ně vět-

Hana Svobodová hlídá karetu, která si hloubí metr hlubokou jámu, hnízdo, do kterého naklade sto vajíček.

Na pláž každý den připluje tolik odpadků, že naplní osm pytlů.

Kvůli prodejčům se suvenýry umírá mnoho kriticky ohrožených želv.

ve, listy a zloději už pak vajíčka nenajdou.

Od té doby, co začali vajíčka stěhovat, se počet krádeží snížil. Naposledy zloději ukradli větší množství vajec v srpnu 2015. A od té doby se počet nalezených hnízd snižoval.

Výhrůžka

„Pojďte ven, jestli se nebojíte,“

řvali rozzlobení zloději loni v listopadu na rangery, když našli jenom jednu snůšku, a chtěli si to s nimi ručně vyřídit. Stáli ve tmě před domem ochránců želv, ale ti jim neotevřeli. Po chvíli to zloděje přestalo bavit, vzali jednu snůšku a odpluli. Za svůj pro ně nedostatečný úlovek dostali v přepočtu 2400 korun, a jelikož cesta na ostrov lodí je stála 5000 Kč,

Sedm měsíců hořelo

V Indonésii, když začne hořet, je to peklo. Od května až do listopadu minulého roku nepršelo, a protože v zemi funguje zákon, že si každý z 250 milionů Indonésanů může vypálit malou plochu na poličko či plantáž palem olejních, vznikl obrovský požár. Hasiče tam

nemají, proto prezident země prohlásil: „Vyřeší se to, až přijde období deštů.“ A měl pravdu. Jakmile začalo pršet, voda všechno uhasila.

Než se tak ovšem stalo, bydleli lidé kousek od plápolajícího lesa, všichni měli astma a necelé dva měsíce nelétala letadla.

Produkty z želvího krunýře často vypadají jako plastové. Mnoho turistů má tak pocit, že si kupují hezký suvenýr, který nemá se zabíjením želv nic společného.

byla to pro ně ztrátová akce. „Dříve, když zloději přijeli na ostrov, posbírali dvacet snůšek a v každé bylo sto vajec. Když je všechny vybrali a prodali, vydělali si 48 tisíc korun, 24 milionů rupií, což je jako jejich dvanáct platů,“ vysvětluje Svobodová.

Od 9. listopadu na ostrovky zásluhou hlídek žádní zloději nepřipluli, ale ochra-

na je potřeba - na ostrově, který chrání vláda, mají problém se zloději každý pátý den, protože vajíčka nepřenesají.

Lovci želvoviny

Dalším nebezpečím jsou lovci želvoviny. Pozor, následující řádky jsou drastické, ale jsou nutné k tomu, aby bylo jasné, proč si na dovolené v Indonésii radě-

ji žádný želvovinový náramek nekupovat. „Lovci želvu přibíjí na desku. Obrátí ji, nahřejí nad ohněm, protože když je krunyř horký, snadněji se odstraní. Poté jí useknou nohy a hodí ji zpět do moře,“ šokuje Svobodová.

Suvenýry

Tito lovci si podle ní totiž myslí, že želvě dorostou nohy i krunyř, a oni ji tak za nějaký čas budou moci opět chytit. Ve skutečnosti napůl uvařená želva asi po dvou dnech trápení umírá.

Tento brutální zákrok dělají kvůli jednomu kilu želvoviny, ze kterého vyrobí náramky, jež vypadají jako z plastu. K tomuto dojmu přispívá i směšná cena 25 tisíc rupií, asi 50 korun za kus. Turista si tak myslí, že si kupuje levný a hezký suvenýr, který se zabíjením želv nemá nic společného.

Trhovci

„Nabízeli jsme trhovcům jiné produkty, které by mohli prodávat a vydělávat stejné peníze, jako když prodávají želvovinu. Dva krámky jsme dokonce už přesvědčili,“ svěruje se s úspěchem Svobodová.

Některé trhovci tak rozumní nejsou, a když Svobodová viděla, jak prodávali želvovinu po kilech, nafotila je, natočila video, poslala indonéské ministryni a čekala, co se stane. Za šest dnů přijeli bez ohlášení na trhy kontroly a všechno zabavily. Přesto se po dvou dnech opět prodávalo.

Zkažená

Všechny želvy Svobodová a její pomocníci zřejmě ochránit nedokážou, ale jak se říká: „Na každého jed-

Díky přenašení karetích vajíček se podařilo krádežím zabránit.

Kareta obrovská zbavena svého krunyře přežívá ještě dva dny v moři a poté umírá.

nou dojde.“ **To platí i pro milovníky želvích vajíček a masa.** „V roce 2013 několik lidí zemřelo, protože snědli maso nemocné želvy. Mnoho lidí požilo zkažená želví vajíčka, která jim způsobila průjmy, zvracení a několikrát,“ odrazuje případné konzumenty Svobodová.

Pytle smetí

Čím to je? V Indonésii není žádný státní systém na svoz odpadů. Proto tam pájí odpadky nebo je vyhazují do moře. „S ochráněním odklízíme každý den z pláže až osm pytlů smetí, které připlave s přílivem. Igelitové sáčky, láhve, umělohmotné kelímky a brčka. Viděla jsem želvy, kterým se brčko dostalo hluboko do nosní dírky,“ rozohňuje se milovnice přírody, podle níž je velkým problémem také benzin. Kvůli němu a jiným chemikáliím v moři

se samcům dělají na krku nádory, ale samicím ne, ty nečistoty ukládají do vajec.

Rodiče

„Najdi si normální práci,“ říká otec Svobodové, když se jednou za rok vracívá do ČR. Má obavy, že jeho dce-

ra trochu zapomíná na sebe. Pracuje v Indonésii jako dobrovolnice. Dostává jídlo, ubytování, jednou za rok zpáteční letenku domů, ale pro české úřady je už dva roky nezaměstnaná.

Svobodovou sociální nevhody trápí, ale želvám

dává přednost. „Krádeže vajíček jsme téměř vymítli a dvěma obchodům jsme dali certifikát, že se u nich želvovina neprodává,“ pyšní se biologka a díky tomu může prohlášovat: „Moje práce dává smysl.“

INZERCE

www.ptc.cz
www.ptcog55.org

RAKOVINA
PROTONOVÁ LÉČBA

Už tři roky poskytuje Protonové centrum v Praze onkologickým pacientům **nejmodernější léčbu – protonovou terapii.** Diagnózy s nejvyšším prokazatelným efektem protonové léčby jsou nádory **dětského věku, nádory mozku a CNS, hlavy a krku, lymfomů, nádory prostaty, nádory plic nebo slinivky i nádory prsu.**

V květnu hostí Protonové centrum **55. ročník světového kongresu onkologů, radioterapeutů a fyziků PTCOG**, kterého se zúčastní na 2 000 odborníků z nejvýznamnějších světových univerzit a klinik. Prezentovány budou i výsledky léčby **karcinomu prostaty, které potvrzují 97% úspěšnost!** V PTC léčba prostaty navíc trvá **pouhých 5 dnů.**

RAKOVINA
PROSTATA · PRSU · MOZKU · LYMFOMY
HLAVY A KRKU · PLIC · UDEÍ · SLINIVKY

VOLEJTE: 222 999 000
PIŠTE: pacient@ptc.cz

Přítel Hany Svobodové Berly Daniel pracuje jako šéf organizace, která pečuje o místa, kde se líhnou karety. V Indonésii je matriarchát, a tak muži odevzdávají svoji výplatu ženě. Svobodová to ale odmítla.